

Motion till riksdagen 2025/26:3975

av Joakim Järrebring m.fl. (S)

med anledning av prop. 2025/26:172 Effektiv och säker byggprocess

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisering av byggprocesser ska ske utan att rättssäkerheten, den offentliga tillsynen och kontrollsystemets oberoende försvagas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsyn och kontroll i byggprocessen även fortsättningsvis ska vara ett tydligt offentligt ansvar, med oberoende granskning och tydlig ansvarsfördelning, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För oss socialdemokrater handlar den politiska avvägningen om hur byggprocesserna kan effektiviseras utan att rättssäkerheten och den offentliga tillsynen försvagas. Kortare ledtider och mer effektiva processer är viktiga för att få fram fler bostäder. Men förändringar i kontrollsystemet får inte innebära att samhällets möjlighet att säkerställa kvalitet, säkerhet och efterlevnad av regelverket försvagas.

Regeringen gör i denna proposition om myndighetsnära offentlig kontroll till en privat marknadslösning. Det minskar samhällets egen förhandsgranskning, ökar beroendet av privata intyg och skapar större sårbarhet för osunt beroende och otillbörlig

påverkan. Riskerna försvinner inte, de flyttas från ett offentligt kontrollsystem till människor som ska leva med konsekvenserna om kontrollen brister.

Regeringens förslag innebär konkret att certifierade privata aktörer i större utsträckning ska kunna utföra kontroller som i dag ligger hos kommunerna. Flera remissinstanser har pekat på risker med en sådan modell. När kontrollfunktioner flyttas från offentlig tillsyn till privata aktörer kan det uppstå otydliga ansvarsförhållanden och negativa beroendeförhållanden mellan beställare och kontrollaktör. Det kan i sin tur leda till att tilliten till kontrollsystemet försvagas och skapa ekonomiska incitament som ökar risken för korruption.

Vår utgångspunkt är att byggprocesserna behöver bli mer effektiva, men att effektivisering inte får ske på bekostnad av rättssäkerhet, transparens eller kvalitet i byggandet. Det offentliga måste även fortsättningsvis ha ett tydligt ansvar för tillsyn och uppföljning, och kontrollsystemet måste vara utformat så att det finns oberoende granskning och tydlig ansvarsfördelning.

Det är därför viktigt för oss socialdemokrater att vara konstruktiva kring åtgärder som kan minska onödig byråkrati och korta ledtider i byggprocessen, samtidigt som vi tydligt markerar att samhällets kontroll över byggandet inte får försvagas och att tillsynsansvaret ytterst måste ligga hos det offentliga.

Joakim Järrebring (S)

Leif Nysmed (S)

Denis Begic (S)

Markus Kallifatides (S)

Laila Naraghi (S)

Anna-Belle Strömberg (S)